CZU: 347.627:343.54:343.435(478) **https://doi.org/10.59295/sum8(188)2025_21**

DESFACEREA CĂSĂTORIEI CAUZATĂ DE VIOLENȚA DOMESTICĂ ASUPRA FEMEII

Viorica STRELCIUC,
Universitatea de Stat din Moldova

Articolul analizează legătura dintre divorț și violența domestică asupra femeii în Republica Moldova. Căsătoria este definită ca uniunea liber consimțită între un bărbat și o femeie, bazată pe sprijin reciproc și soluționarea amiabilă a problemelor. Din păcate, multe căsătorii se destramă din cauza violenței domestice, în special asupra femeilor. În conținutul prezentului articol se va purcede asupra analizei detaliate a diferitelor forme de violență domestică, subliniind că societatea tinde să recunoască doar violența fizică, nu și violența psihologică, violența economică, violența sexuală și spirituală, care la fel servesc temei juridic de încetare a căsătoriei. Deși violența fizică este mai ușor de probat, alte forme de violență sunt dificil de dovedit, determinând adesea victimele să invoce incompatibilitatea de caracter ca motiv de divorț.

Cuvinte-cheie: *violență domestică,desfacerea căsătorie, soț și soție,agresor, victimă.*

MARRIAGE DISSOLUTION CAUSED BY DOMESTIC VIOLENCE AGAINST WOMEN

The article analyzes the connection between divorce and domestic violence against women in the Republic of Moldova. Marriage is defined as a freely consented union between a man and a woman, based on mutual support and amicable resolution of problems. Unfortunately, many marriages fall apart due to domestic violence, especially against women. The content of this article will proceed with a detailed analysis of the various forms of domestic violence, emphasizing that society tends to recognize only physical violence, not psychological violence, economic violence, sexual and spiritual violence, which also serve as legal grounds for the termination of marriage. Although physical violence is easier to prove, other forms of violence are difficult to prove, often leading victims to invoke character incompatibility as a reason for divorce.

Keywords: *domestic violence, dissolution of marriage, husband and wife, aggressor, victim.*

Familia se fundamentează mai întâi de toate pe principiul egalității soților în drepturi și obligații, precum și-n obligativitatea acestora de a-și acorda reciproc sprijin material și moral pe parcursul vieții lor. Actul de căsătorie se încheie în baza consimțământului liber exprimat dintre un bărbat și o femeie, manifestat în vederea formării unei căsătorii fericite și durabile, caracterizată prin soluționare, pe cale amiabilă, a tuturor problemelor vieții familiale.

Cu toate acestea, realitatea contemporană evidențiază o discrepanță semnificativă între acest ideal și experiența multor cupluri. Un factor perturbator major, cu consecințe devastatoare asupra stabilității conjugale, îl reprezintă violența domestică, în mod disproporționat îndreptată asupra femeilor. Respectiv, căsătoriile nu în totdeauna sfârșesc prin a fi fericite până la adânci bătrâneți, iar soții cu greu reușesc să coabiteze în relații de înțelegere și într-un climat armonios. De cele mai multe ori, unul din principale motive ale desfacerii căsătoriei după diferite perioade de timp este cauzat de violența domestică asupra femeii.

Prin scrierea prezentului articol ne-am ghidat de necesitatea cercetării împreună și separat a celor două mari problematici ale societății contemporane, având ca reper, pe de o parte, numărul impunător de divorțuri și, pe de altă parte, combaterea tuturor tipurilor de violență domestică. Și nu în ultimul rând, am dorit să reliefăm realitatea dură, dar existențială a secolului al XXI-lea, marcat deopotrivă în toate statele lumii, caracterizată de desfacerea căsătoriilor cauzate de violență în familie. Potrivit unor surse doctrinare – 23,5 % din cupluri încetează căsătoria ca urmare a violenței domestice [4].

Nu în zadar am atins în cadrul prezentei cercetări tema violenței domestice asupra femeii, deoarece anume femeia de cele mai multe ori este victimă, iar bărbatul - agresorul. Violența domestică erodează în mod fundamental încrederea, respectul și siguranța în cadrul relației conjugale, elemente esențiale pentru o

convieţuire armonioasă și durabilă. Experiența abuzului, indiferent de forma sa, generează traume fizice și psihologice profunde asupra victimei, afectând negativ stima de sine, sănătatea mentală și capacitatea de a menține o relație echilibrată. Recunoaștem în mod firesc că violența în familie este un subiect pe larg studiat și expus atât în doctrina de specialitate, cât și-n diferite acte legislative ale ramurilor de drept, însă mai puțin este tratat subiectul divorțurilor cauzate de violența domestică asupra femeii.

Societatea civilă nu totdeauna recunoaște tipurile de manifestare a violenței domestice, de cele mai multe ori identificând-o ca fiind doar acțiunile fizice cu scopul de a produce leziuni corporale femeilor.

Însă potrivit legii nr. 45/2007 privind *prevenirea și combaterea violențe împotriva femeilor și a violenței în familie* [1], prin *violenţă în familie* înțelegem acte de violenţă fizică, sexuală, psihologică, spirituală sau economică, cu excepţia acţiunilor de autoapărare sau de apărare ale altei persoane, inclusiv ameninţarea cu asemenea acte, comise de către un membru de familie în privinţa altui membru al aceleiaşi familii, prin care s-a cauzat victimei prejudiciu material sau moral.

Violența, corespunzător aceluiași act legislativ, poate fi fizică, psihologică, spirituală, sexuală, economică și împotriva femeii.

Pentru o înțelegere mai bună a tipurilor de violență, legislația în vigoare [1], la articolul doi menționează că este:

– *violenţă fizică* – vătămare intenţionată a integrităţii corporale ori a sănătăţii prin lovire, îmbrâncire, trântire, tragere de păr, înţepare, tăiere, ardere, strangulare, muşcare, în orice formă şi de orice intensitate, prin otrăvire, intoxicare, alte acţiuni cu efect similar. Cu alte cuvinte, violența fizică corespunde în mare parte perceperii societăți cu care este obișnuită și anume: că violența fizică constituie acțiunile unei persoane îndreptate împotriva alteia menite să-i cauzeze leziuni corporale sau suferințe fizice. Întrucât este:

– *violenţă sexuală* – orice violenţă cu caracter sexual sau orice conduită sexuală ilegală în cadrul familiei sau în alte relaţii interpersonale, manifestată prin violul conjugal, interzicerea folosirii metodelor de contracepţie, hărţuirea sexuală; orice conduită sexuală nedorită. De menționat la acest aspect că nu se are în vedere aici doar acțiunile de viol, dar și oricare alte acțiuni cu tentă sexuală;

– *violenţă psihologică* reprezintă provocarea suferinței psihice și/sau a stării de tensiune, impunerea voinței ori a controlului, intimidarea, inclusiv prin utilizarea tehnologiei informației și/sau a comunicațiilor electronice, manifestate prin acte de înjurare, insultare, luare în derâdere, poreclire, șantajare, distrugere demonstrativă a obiectelor, implicare în viața personală, gelozie; izolare prin detenție, inclusiv în locuința familiei, izolare de prieteni, de comunitate; interzicere a contactării altor membri ai familiei, inclusiv crearea impedimentelor în întrevederea cu părinții și copiii etc. Potrivit legii nominalizate mai sus, violența psigologică comportă o manifestare mult mai vastă care cuprinde un șir de acțiuni/inacțiuni ale soțului agresor – în speță, orientate nemijlocit în provocarea suferințelor soțului agresat.

Violența psihologică este una dintre cele mai răspândite în realitatea zilelor noastre, care este însoțită de obicei cu violența fizică, însă este greu de probat din cauza perceperii diferințiate a societății sub acest aspect a acțiunilor de suferință psigologică:

– *Violenţă spirituală* reprezintă subestimarea sau diminuarea importanţei satisfacerii necesităţilor moral-spirituale prin interzicerea, limitarea, ridiculizarea, penalizarea aspiraţiilor membrilor de familie; prin interzicerea, limitarea, luarea în derâdere sau pedepsirea accesului la valorile culturale, etnice, lingvistice sau religioase; impunerea unui sistem de valori personal inacceptabile; alte acţiuni cu efect similar sau cu repercusiuni similare;

– *Violenţă economică* constituie un alt tip de violență domestică la fel de răspândit, caracterizat de privarea de mijloace economice, inclusiv lipsirea de mijloace de existenţă primară, cum ar fi hrană, medicamente, obiecte de primă necesitate, interzicere a dreptului de a poseda, a folosi şi a dispune de bunurile comune; control inechitabil asupra bunurilor şi resurselor comune, precum și alte acţiuni cu efect similar.

Odată cu emigrarea în masă a societății civile peste hotarele țării, destul de multe femei sunt puse în situația de a răbda violență economică din partea soțului cauzate de lipsa unui post de muncă, de lipsa mijloacelor financiare suficiente, ca urmare a faptului că îngrijește de copiii minori comuni și din imposibilitatea, prin urmare, de a-și asigura de sine stătător resurse financiare suficiente destinate întreținerii sale și a copiilor săi. Decizia de a solicita divorțul în contextul violenței domestice este adesea un proces complex

și dificil pentru victimă, implicând frica, dependența economică și emoțională, precum și confruntarea cu stigmatul social. Cu toate acestea, persistența și escaladarea actelor de violență pot face ca desfacerea căsătoriei să devină singura opțiune viabilă pentru asigurarea siguranței și bunăstării victimei și, eventual, a copiilor

Și respectiv – *violența asupra femeii* cauzat ființei umane doar din simplul motiv că este femeie, care se comportă mai degrabă un caracter de prejudecată religioasă și civilă, precum că ar trebuie să se supuie bărbatului fiindu-i limitată posibilitatea de a se exprima, de a gândi și a acționa/inacționa în diferite momente impuse de circumstanțele vieții.

Nu în zadar am expus pe scurt tipurile de violență domestică, pentru a sublinia diversitatea tipurilor de agresiuni în cadrul unei familii care pot cauza în consecință încetarea căsătoriei și despre care legislatorul trebuie să vocifereze în conținutul normei legale.

Încetarea căsătoriei potrivit codului familiei nr. 1316/2000 [2], art. 33, alin. 2), are loc: „*... prin divorţ (desfacerea căsătoriei), în baza cererii unui sau a ambilor soţi, ori a tutorelui soţului în privinţa căruia s-a instituit măsura de ocrotire judiciară sub forma tutelei”.* Respectiv, legea mai prevede ca instanţa judecătorească va desface căsătoria dacă va constata că convieţuirea soţilor şi păstrarea familiei în continuare sunt imposibile. Însă, cu părere de rău, nu au fost reglementate, în mod intenționat sau nu, de către legislator cauzele care fac conveițuirea soților și păstrarea famililei imposibilă. Tindem să credem că această lacună se trage din *Codul căsătoriei şi familiei, aprobat prin Legea R.S.S. Moldoveneşti din 26 decembrie 1969* [3], care la fel nu reglementa noțiunea de violență domesctică asupre femeii.

Dar cum rămâne totuși cu violența în familie, care este mai întâi de toate o circumstanță gravă și motiv întemeiat de intentarea unui proces penal împotriva agresorului, cât și motiv juridic argumentat de desfacerea căsătorie, atunci când convieţuirea împreună a soților devine periculoasă pentru unul sau ambii dintre soți? Divorțul poate fi pronunțat atunci când relațiile dintre soți sunt grave și iremediabil vătămate. Violența domestică se încadrează perfect în această definiție, iar instanțele urmează să o trateze cu maximă seriozitate, nu doar pe cea fizică.

Suntem de părerea ca violența, indiferent de forma prin care se manifestă, constituie motiv de încetarea căsătoriei. La acest capitol sunt păreri împărțite și controversate, mai ales atunci când vorbim despre alte tipurile de violență domestică. Cu părere de rău, violența psihologică, economică, sexuală și spirituală este mai greu de demonstrat, iar victima alege să trăiască în continuare cu soțul agresor. Și chiar dacă se decid să înceteze căsătoria, ca urmare a violenței domestice, indică în cererea de chemare în judecată desfacerea căsătoriei ca urmare a incompatibilității caracterelor și nicidecum despre agresiunea soțului agresor.

În cazul violenței fizice sunt clare și evidente motivele soțului la desfacerea căsătorie care se manifestă prin acțiuni violente ale soțului culpabil și probate prin expertiza medico-legală, declarațiile martorilor și nemijlocit a victimei, însă în cazul altor tipuri de violență, probarea acesteia de către soțul, devine o sarcină destul de dificilă pe alocuri chiar imposibilă.

Unul dintre obstacolele majore în procesul de desfacere a căsătoriei cauzate de violența domestică îl reprezintă dificultatea probării actelor de abuz, în special în cazul formelor non-fizice de violență. Violența psihologică, economică, sexuală și spirituală lasă rareori urme fizice vizibile, care depinde adesea de mărturia victimei și, eventual, a martorilor.

Recunoașterea explicită a violenței domestice, ca motiv valid și serios, pentru desfacerea căsătoriei în legislația națională ar trimite un mesaj clar cu privire la intoleranța societății față de astfel de comportamente. De asemenea, este crucială implementarea unor proceduri judiciare adaptate, care să protejeze drepturile victimelor și să le ofere sprijinul necesar pe parcursul procesului de divorț.

Violența domestică exercitată asupra femeilor reprezintă o gravă încălcare a drepturilor fundamentale ale omului și un factor major de destabilizare a relațiilor conjugale, conducând adesea la desfacerea căsătoriei. O abordare socio-juridică integrată, care să recunoască complexitatea fenomenului, să faciliteze probațiunea actelor de violență și să ofere protecție adecvată victimelor, este esențială pentru a asigura un sistem de justiție echitabil și pentru a promova o societate în care demnitatea și siguranța fiecărei persoane sunt respectate.

Din aceste considerente, reiterăm necesitatea ajustării Codului familiei la Capitolul 7, aferent temeiurilor

de desfacerea căstoriei, prin completarea acestuia cu un articol separate ce urmează să reglementeze încetarea căsătoriei cauzată de violența domestică, ca fiind un pas important în legislația națională în materie de violență domestică. Violența între relațiile de familie asupra femeii, reprezintă cu regret o realitate dură a societății noastre în care ne este frică sau ne intimidăm să numim lucrurile pe nume.

Potrivit art. 33, alin. 2) Codul familiei, căsătoria poate fi desfăcută în baza cererii unuia sau a ambilor soţi, fără a se indica exhaustiv că în calitate de temei juridic de încetarea căsătoriei nu este alegerea unuia dintre soți de a divorța, în speță a femeii, dar este de fapt un anturaj de circumstanțe agravante care fac necesară desfacerea căsătoriei, ca urmare a prezenței violenței domestice. Dorim a se înțelege și a se evidenția că violența domestică este un motiv principal de încetare a căsătoriei impulsionat nu de dorința celui care îl solicită, dar de împrejurările ce-l impun.

Concluzie

În concluzie, deși căsătoria este concepută ca o uniune liber consimțită, menită să aducă fericire și sprijin reciproc, realitatea contemporană este marcată de un număr semnificativ de divorțuri, adesea cauzate de violența domestică, în special asupra femeilor. Prezentul articol a evidențiat necesitatea de a analiza împreună problematica divorțurilor și a combaterii violenței domestice, subliniind că, deși violența în familie este un subiect studiat, legătura directă cu divorțurile este mai puțin abordată. Am reliefat diversitatea formelor de violență domestică, nu doar fizică, ci și psihologică, sexuală, spirituală și economică, conform legislației în vigoare. În timp ce violența fizică este mai ușor de recunoscut și de probat, celelalte forme rămân adesea subraportate și dificil de dovedit în cadrul procedurilor de divorț.

Considerăm esențial ca legislația și societatea civilă să recunoască și să trateze cu seriozitate toate formele de violență ca motive întemeiate pentru desfacerea căsătoriei. Lipsa unei reglementări explicite a cauzelor care fac conviețuirea imposibilă, inclusiv violența domestică, reprezintă o lacună ce ar trebui adresată. În ciuda dificultăților de probare, instanțele de judecată ar trebui să acorde o importanță deosebită cazurilor de violență domestică, indiferent de forma sa, atunci când examinează cererile de divorț, pentru a proteja victimele și a asigura un act de justiție echitabil.

Referințe bibliografice:

1. Legea cu privire la prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova: nr. 45 din 01.03.2007. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr. 56-57, art. 178.
2. Codul Familiei al Republicii Moldova, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova: nr. 1316 din 26.10.2000. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldov*a, 2001, nr. 47-48, art. 210. Art. 74.
3. Codul căsătoriei şi familiei, aprobat prin Legea R.S.S. Moldoveneşti din 26 decembrie 1969 (Veştile Sovietului Suprem şi ale Guvernului R.S.S. Moldoveneşti, 1969, nr. 12, art. 213; 1990, nr. 2, art. 19; nr. 12. art. 299; *Monitorul Parlamentului Republicii Moldova,* 1992, nr. 8, art. 193; 1993, nr. 4, art. 97; nr. 7, art. 216; *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1994, nr. 6 art. 43).
4. CIORICI, A. Practici de desfacere a căsătoriei: oportunităţi şi riscuri. În: *Analele ştiinţifice ale USM. Ştiinţe juridice. Ştiinţe sociale*, Chișinău: Universitatea de Stat din Moldova, seprembrie 16, 2022, p. 277-279. ISBN 978-9975-142-54-0.

Date despre autor:
***Viorica STRELCIUC*,** Doctor în drept, Universitatea de Stat din Moldova.
ORCID: https://orcid.org/0009-0005-3461-5294
E-mail: viorica_901@mail.ru

Prezentat: 23.09.2025